

BEŞİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞ KURUMU İŞLEMLERİ

57) Türkiye İş Kurumu'na Kayıt İçin Gerekli Belgeler

KAYIT İÇİN GEREKLİ BELGELER

- Nüfus Cüzdanı,
- Diploma veya varsa mesleğini kanıtlayıcı diğer belgeler,

Özürlüler için ayrıca;

Sağlık Kurulu Raporu aslı veya onaylı örneği,

Eski Hükümlüler için ayrıca;

Cumhuriyet Savcılığından alınmış eski hükümlü belgesi veya Cumhuriyet Savcılıklarınca tasdik edilen “Tahliye Edilen Eski Hükümlüye Ait Durum Bildirme Formu”nun aslı veya onaylı örneği

Terörden Etkilenenler için ayrıca;

Terörden etkilendiğine dair “Durum Belgesi” ve “İş İstek Formu”nun aslı veya onaylı örneği.

Bu belgeler, kayıt işlemi tamamlandıktan sonra ilgililere iade edilecek, ancak kendilerine herhangi bir talebe gönderildiklerinde/işe yerleştirildiklerinde bu belgeleri işverene ibraz etmeleri gerektiği hatırlatılacaktır.

Özürli Olarak Kayıt Yaptırmak Üzere Sağlık Kurulu Raporu Almak İsteyenlere Yönelik İşlemler:

Doğuştan ya da herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerindeki özürleri nedeniyle çalışma gücünün en az %40'ından yoksun olduklarını Kurumca sevk edildikleri 18.03.1998 tarih ve 23290 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelikle belirlenen hastanelerden birinden aldıkları sağlık kurulu raporu ile belgelemeleri gerekmektedir.

Ancak, özürli vatandaşlarımızın mağduriyetlerinin önlenmesi ve ikinci kez aynı işleme tabi tutulmamaları için anılan Yönetmelikle belirlenen hastanelerden kişisel müracaatla ya da kamu kurum ve kuruluşlarının yönlendirmesiyle aldıkları sağlık kurulu raporu mevcut ve bu raporlarda çalışma gücü kaybının oranı, sürekli-sürekli-siz, çalışabilir-çalışamaz vb. bilgilerin olması halinde bu raporlar da kayıt esnasında kabul edilecektir.

Özürlülerin sağlık kurulu raporu'na itiraz etmeleri halinde itiraz dilekçesi ve raporun onaylı örneği, Kurumca en yakın başka bir sağlık kuruluşuna gönderilir. Birinci ve ikinci sağlık kurulları raporu aynı olursa rapor kesinleşir. İki sağlık kuru-

lu raporu arasında fark varsa özürünün lehine olan rapora göre işlem yapılır. Bu fark Kurumca önemli bulunursa, özürlü Sağlık Bakanlığınca tespit edilmiş bulunan hakem sağlık kuruluşuna gönderilmek üzere İl Sağlık Müdürlüğüne sevk edilir. Bu kuruluşca verilecek rapora göre işlem yapılır.

Sağlık Kurulunca, özürliye süreli olarak sağlık kurulu raporu verilmesi halinde, özürlü; süre bitiminde Kurum tarafından yeniden hastaneye sevk edilir ve Kurumca, en son alınan rapora göre işlem yapılır. Ayrıca özürünün herhangi bir sebeple yeni bir rapor alması ve bu durumu Kuruma bildirmesi halinde de en son alınan rapora göre işlem yapılır.

Eski Hükümlü Olarak Kayıt Yaptıracaklarla İlgili Hususlar

Altı aydan daha uzun süreli hürriyeti bağlayıcı bir cezadan hüküm giymiş ve cezasını infaz kurumlarında tamamlamış veya cezası para cezasına çevrilmeksizin doğrudan tecil edilmiş, yahut şartlı salıverme yoluyla tahliye edilmiş olanlar ile özel kanunlarında belirtilen şartlardan dolayı istihdam edilmeleri olanağı bulunmayanlar veya ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklı bulunanlar ya da Kurum tarafından daha önce eski hükümlü olarak işe yerleştirilmemiş olup mükerrer suç işlemiş olanlar, Özürlü, Eski Hükümlü ve Terör Mağduru İstihdamı Hakkında Yönetmelik hükümlerinden eski hükümlü olarak yararlanırlar. Ancak, işlenen suç Devlet memuriyetini engelleyen bir suç niteliğini taşıyorsa (Bu suçlar; Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtekarlık, inancı kötüye kullanma, dolaylı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya istimal ve istihlak kaçakçılığı hariç kaçakçılık, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, Devlet sırlarını açığa vurmada) alınan cezanın türü ve süresi ne olursa olsun ve ceza para cezasına çevrilmiş olsa bile kişi eski hükümlü sayılır ve Yönetmelik hükümlerinden yararlanır.

Terörle Mücadelede Malul Olanların Ve Şehit Yakınlarının İşe Yerleştirilmelerine İlişkin Hususlar

50 ve daha fazla sayıda işçi çalıştıran özel sektör işverenleri 4857 Sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi hükmü doğrultusunda her yıl Bakanlar Kurulunca belirlenecek oranda;

-Terör eylemleri nedeniyle malul olup da çalışabilir durumda olan kamu görevlileri ile er ve erbaşları,

-Terör eylemleri nedeniyle şehit olan veya çalışamayacak derecede malul olan kamu görevlileri ile er ve erbaşların varsa eşi veya çocuklarından birisini, yoksa kardeşlerinden birini istihdam etmekle yükümlüdürler. Ayrıca, şehidin eşi, eşinin olmaması veya talepte bulunmaması halinde, çalışmayan çocuklarından biri, çocukları da yoksa veya yaşları itibarıyla çalışamayacak durumda iseler veli ya da kanuni vasilerinin onlar adına iş hakkından feragat ettiğine dair belgenin ibrazı üzerine, herhangi bir işte çalışmayan kardeşlerinden birinin talebi esas alınır.

-Bu haktan yararlanarak, özel sektörde işe girmek isteyenler buldukları yerin en büyük mülki idare amirliğine müracaat ederek gerekli belgeleri (Durum Belgesi, İş İstek Formu) tamamladıktan sonra buldukları yerdeki Kurum ünitesine kayıt olabirler.

Söz konusu Yasadan yararlanarak işe girmek isteyenlerin olayın gerçekleştiği tarihten itibaren 10 yıllık süre içerisinde başvurmuş olmaları gerekmektedir.

Türk Soylu Yabancıların Ülkemizde Serbestçe Çalışabilmeleri İçin Gereken Hususlar:

2527 sayılı “Türk Soylu Yabancıların Türkiye’de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilirmelerine İlişkin Kanun” un 3 üncü maddesinde 06/03/2003 tarih ve 25040 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun’un 30 uncu maddesi ile yapılan değişiklik ve 29/08/2003 tarihli ve 25214 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği” gereğince, Türk Soylu yabancıların Ülkemizde çalışabilmeleri; İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları ile diğer ilgili bakanlık ve kuruluşların görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilebilecek izin ile mümkündür.

Özürü ve Eski Hükümlü ile Terörle Mücadele Yasasından Yararlanarak İşe Yerleştirileceklerde Eşleştirme-Davet Ve Gönderme Esasları

Bu kapsamda kayıtlı olanların eşleştirme-davet-gönderme ve transfer işlemleri; diğer işgücü istemlerinde olduğu gibi yapılacaktır.

Ancak, kamu kurum ve kuruluşlarına ilk defa daimi işçi olarak alınacaklar ile, bu kuruluşlarda özürü ve eski hükümlü olarak istihdam edileceklerle ilişkin alınacak işgücü istemlerine yapılacak gönderme işlemleri “İşlemler Elkitabı”nın 2 nci bölümünde belirtildiği şekilde yapılacaktır.

Özürü-eski hükümlü de normal iş arayanlarda olduğu gibi, bir işyerinde çalışırken (kamu ya da özel), iş arayan olarak başvurduğunda başvuruları kabul edilecek ve diğer şartları taşımaları halinde durumlarına uygun işgücü taleplerine (kamu ya da özel) göndermeleri yapılacaktır. Terör kapsamında işe yerleştirilenler de başvurduklarında, durumlarına uygun özel sektör taleplerine gönderilecektir.

Kurum aracılığı olmadan özürü ve eski hükümlü ile Terörle Mücadele Yasası kapsamında bulunan terör mağdurunu işe alan özel sektör işverenlerinin bir ay içerisinde buldukları ildeki ünitemize müracaat ederek tescil işlemini yaptırması gerekmektedir.

Özürü ve Eski Hükümlü ile Terörle Mücadele Yasası Kapsamında Bulunanların Kontenjanlarının Hesaplanması

4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesine göre 50 ve daha fazla sayıda işçi

çalıştıran işverenlerin, her yılın ocak ayı başından itibaren yürürlüğe girecek şekilde Bakanlar Kurulunca belirlenecek oranlarda özürlü ve eski hükümlü ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesinin (B) fıkrasında yer alan terör mağduru (özel sektör için) işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmaları gerekmektedir.

Bu kapsamda çalıştırılacak işçilerin toplam oranı yüzde altıdır. Ancak, özörlöler için belirlenecek oran toplam oranın yarısından az olamaz.

Özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarının işyerlerinde tam süreli olarak çalıştırmaları esastır. Ancak, işyerlerinde kısmi süreli işçi çalıştıran işverenler, Kurum'dan kısmi süreli çalışmak üzere iş isteğinde bulunan özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru olması koşuluyla, kısmi süreli olarak özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru istihdam edebilirler.

2004 yılı için özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma oranı 08/3/2004 tarihli ve 2004/6976 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kamu sektörü için % 4 özörlü, % 2 eski hükümlü (3713 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin (A) fıkrası gereğince de ayrıca % 0.5 terör mağduru), özel sektör için ise % 3 özörlü, % 1 eski hükümlü, % 1 terör mağduru ve kalan % 1 de işverenin tercihi doğrultusunda özörlü veya eski hükümlü olarak belirlenmiştir. 2005 yılı için de aynı oranların uygulanacağı belirtilmiştir.

Özel sektör işverenleri tercihlerine bırakılan % 1'lik oranı nasıl kullanacaklarını 2004 yılı için Bakanlar Kurulunun yayınlandığı 19.03.2004 tarihinden itibaren 15 gün içinde buldukları yerdeki Kurum ünitelerine bildirirler. Belirtilen sürede tercihini bildirmeyen işverenlerin tercih hakkını kullanmaktan sarfınazar ettikleri kabul edilerek, % 1'lik oranın kullanımı Kurum üniteleri tarafından belirlenir.

Aynı il sınırları içinde aynı gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara ait birden fazla işyeri bulunan işverenlerin çalıştırmakla yükümlü olduğu özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru (özel sektör için) işçi sayısı toplam işçi sayısına göre hesaplanır. Ancak, aynı işverenlere ait olmasına rağmen ayrı ayrı tüzel kişiliği bulunan kuruluşlarda çalışan işçi sayıları birlikte dikkate alınmaz.

Çalıştırılacak özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru işçi sayısının tespitinde belirsiz süreli iş sözleşmesine ve belirli süreli iş sözleşmesine göre çalıştırılan tüm işçiler esas alınır.

Niteliği itibarıyla 30 işgününden fazla devam eden işlerde aynı gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara sahip işverene bağlı çalışan tüm işçiler kontenjan hesaplamasına dahil edilir.

Yer altı ve su altı işlerinde çalıştırılan işçiler özörlü işçi sayısının tespitinde, özörlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırılması özel kanunla yasaklanmış işyerlerinde çalıştırılan işçiler toplam işçi sayısının hesabında dikkate alınmaz. İşyerinde çalışan

özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru işçiler, toplam işçi sayısından düşülür. Bakanlar Kurulu Kararıyla 2004-2005 yılları için işverenin tercihine bırakılan % 1' lik oranı, eski hükümlü çalıştırmaktan muaf tutulan işverenler özürlü için, yeraltı ve su altı işleri yapan işverenler de eski hükümlü için kullanmak zorundadır.

İşyerinde Kısmi Süreli İş Sözleşmesine göre çalışanlar da varsa bunlar çalışma süreleri dikkate alınmak suretiyle aylık fiili çalışma saati olan 195 saat üzerinden tam süreli çalışmaya dönüştürülerek, işyerinde tam zamanlı olarak çalışan işçi sayısına ilave edilir. Bu hesaplama sonucunda bulunacak işçi sayısında yarım kadar olan kesirler dikkate alınmaz. Yarım ve daha fazla olan kesirler tama dönüştürülür.

Eski hükümlülerin, herhangi bir sınırlama olmaksızın tüm işyerlerinde istihdam edilmeleri esas olmakla birlikte, kamu güvenliği ile ilgili hizmet üreten işyerleri ile ilk ve ortaöğretim (ilk okul, orta okul, lise ve dengi okul) kurum ve yurtlarından hangilerinde eski hükümlü çalıştırılmayacağı, işyerlerinin hizmet alanına göre, ilgili (Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Milli Eğitim Bakanlıkları) bakanlığın görüşleri alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca re'sen veya işyerinin başvurusu üzerine tespit edilir.

Buna göre, ilk ve ortaöğretim kurum ve yurtlarında eski hükümlü çalıştırılıp çalıştırılmayacağı ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca re'sen veya bu kapsama giren işyerlerinin başvurusuna binaen bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en çok 3 (üç) ay içinde belirlenir. Kamu güvenliği ile ilgili hizmet üreten işyerlerinin, daha önce eski mevzuata göre almış oldukları eski hükümlü çalıştırma muafiyeti, belirli bir süreyi içeriyor ve bu süre daha önce sona ermemiş ise, sürenin sonuna kadar geçerlidir. Belirli bir süreyi içermeyen eski hükümlü çalıştırma muafiyeti, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en çok 6 (altı) ay süreyle daha devam eder. Bu süre içerisinde yenilenmeyen muafiyet belgeleri, bu sürenin sonunda geçerliliğini kaybeder.

Ayrıca, işyerlerinin temizlik, yemek ve benzeri işlerini yaptırmak üzere anlaştıkları firmalar ile iş ya da hizmet alımına ilişkin imzaladıkları sözleşmelerde özürlü ve eski hükümlü çalıştırılmayacağına dair hükümlere yer verilmez. Şartname ve sözleşmelerde özürlü veya eski hükümlü çalıştırılmayacağına ilişkin hükümlere yer verilerek buna istinaden öngörülen sayıda özürlü ve eski hükümlü çalıştırılmaması durumunda İş Kanununun 101 inci maddesinde yer alan cezai müeyyide uygulanacaktır.

Özürlü-Eski Hükümlü Ve Terör Mağduru Çalıştıran İşverenlere Getirilen Teşvikler

Özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştıran işverenlerden;

a) Bakanlar Kurulunca belirlenecek oranların üzerinde özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru istihdam eden,

b) Elliden daha az sayıda işçi çalıştırmasına rağmen Kurumdan talepte bulunmak ve/veya tescil yaptırmak suretiyle özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştıran,
c) Çalışma gücünü yüzde seksenden fazla kaybetmiş özürlü istihdam eden, işverenlerin, bu şekilde çalıştırdığı her bir özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru için, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre ödemesi gereken sosyal sigorta primi işveren hisselerinin yüzde ellisi Hazinece ödenir.

İşverenlerin bu haktan yararlanabilmeleri için, buldukları yerdeki Kurum ünitesine müracaat ederek bu durumlarını belgelendirmeleri ve en geç üçer aylık dönemler halinde Kurumdan aldıkları belgeyi Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta Müdürlüklerine vermeleri gerekir.

İşverenler yukarıda belirtilen teşviklerden Kurumdan aldıkları belgelerle SSK'ya müracaat tarihleri itibarıyla yararlanabilirler.

Özürlü Ve Eski Hükümlüler İle Terör Mağdurlarını Çalıştırmayan İşverenlere Yönelik İşlemler

İşverenler çalıştırmakla yükümlü buldukları özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarını, yükümlülüğün doğmasından itibaren yedi gün içinde niteliklerini de belirterek Kurumdan yazılı olarak talep ederler.

Kurum işverenin bu talebinden itibaren en geç onbeş gün içinde niteliklere uygun gördüğü özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarını talep sayısından az olmamak üzere, niteliklerini belirten belgeleriyle birlikte işverene gönderir.

Bu şekilde talep karşılanamadığında, sıra bekleyen özürlü-eski hükümlü ve terör mağdurlarından en eski kayıtlı olandan başlamak üzere varsa talep şartlarına uygun olanlar, bunlardan bulunmaması halinde üniteye kayıtlı bulunan diğer özürlü-eski hükümlü ve terör mağdurları, tespit edilecek gün ve saatte Kurumda hazır olmak üzere davet edilecektir.

Davet yapılırken çok sayıda özürlü-eski hükümlü ve terör mağdurunun işverene gönderilmesi ve takdimi hedef alınacaktır. Belirlenen gün ve saatte hazır olan özürlü-eski hükümlüler, liste halinde ve ilgili formla beraber işverene gönderilecektir.

Göndermeye Kurum personelinin nezaret etmeyecek olması halinde gönderme işlemi sırasında Özel Sektör İşyerlerine Gönderilen Özürlü-Eski Hükümlü-Terör Mağdurları Bilgi Formu nin yalnızca işverene ait bölümü ile gönderme yapılacak, özürlü-eski hükümlüye ait bölümünün gönderme sonrasında gönderilenlerce doldurulması sağlanacaktır.

Gerektiğinde işveren veya vekili seçme işlemi için Kuruma davet edilecek ve mutabık kalınması halinde seçme işleminin Kurumda yapılması sağlanacaktır. Göndermeler yakından takip edilerek sonuçlandırılacak ve taleplerin sürüncemede kalmasında meydan verilmeyecektir.

İşverenin de en geç 15 gün içinde gönderilen kişilerden uygun gördüklerini işe alması, ayrıca, işe alınanlar ve alınmayanları hakkında alınmayış nedenlerini de

belirtmek suretiyle 7 gün içinde yazılı olarak Kuruma bilgi vermesi gerekmektedir. Kurum, bildirim yapıldığı tarihten itibaren 10 gün içinde veya bildirim yapılmadığı takdirde işçilerin gönderiliş tarihinden itibaren 30 gün içinde özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru açığının kapatılması için son olarak işverene, kayıtlı özürlü, eski hükümlü ve terör mağdurlarını, meslek ve öğrenim durumlarını içeren listelerle birlikte işverene göndererek işyerindeki açık kontenjanların bu listelerden veya gönderilenlerden karşılanmasını isteyecektir.

İşverenler, bu şekilde gönderilenler ve/veya listelerde yer alanlar arasından seçimlerini yaparak gönderim veya listelerin bildirim tarihinden itibaren 15 gün içerisinde açık kontenjanlarını kapatmak zorundadır.

Alınan tüm önlemlere rağmen özürlü ve eski hükümlü kontenjanlarını kapatmayan işyerleri hakkında 4857 sayılı İş Kanununun 101 inci maddesinde belirtilen idari para cezası uygulanmak üzere yapılan tüm bilgi ve belgelerle birlikte Bakanlık Bölge Müdürlüğüne bildirimde bulunulur ve işyerinin mevcut talebi işlemde kaldırılır.

Ancak, ünitece işyerinin kontenjanının takibine mevzuat doğrultusunda devam edilir.

